

20 februari 2017

Werkloosheid blijft dalen

Nico Klene

Tel: +31 (0)20 628 4204

nico.klene@nl.abnamro.com

- De werkloosheid is in 2016 harder gedaald dan bij het begin van het jaar was verwacht. Dat kwam vooral door een onderschatting van de banengroei, maar ook doordat er minder mensen op de arbeidsmarkt bij kwamen
- Het aantal mensen dat niet naar werk zocht omdat ze ontmoedigd waren, is pas in 2016 weer afgenomen. Het is nog steeds flink groter dan in 2008, vóór de Grote Recessie
- Er is dus ruimte voor een verdere daling. We verwachten daarom dat het aantal personen dat dit jaar zal toetreden tot de arbeidsmarkt groter is dan in 2016
- Dankzij de hogere economische groei dan in 2016 komen er méér banen bij dan vorig jaar. Maar omdat ook het arbeidsaanbod sterker toeneemt, zal de werkloosheid niet harder dalen dan vorig jaar
- In 2018 valt de banengroei iets terug bij een wat lagere economische groei. Omdat het aantal toetreders mogelijk nog iets meer stijgt, valt de daling van de werkloosheid duidelijk lager uit
- We verwachten dat de werkloosheid daalt van gemiddeld 6,0% in 2016 naar 5,1% in 2017 en vervolgens naar 4,9% in 2017

Werkloosheid in 2016 meer gedaald dan verwacht

De werkloosheid is vorig jaar stevig gedaald. Het CBS kopte: "In 2016 sterkste daling werkloosheid in tien jaar". De daling had te maken met de groei van de economie, die zorgde voor meer banen. De afname van de werkloosheid is echter harder gegaan dan bij het begin van dat jaar was verwacht. Alle bekende voorspellers hadden (wat) minder daling voorzien. De ramingen voor het werkloosheidspercentage liepen uiteen van 6,2% tot 6,9% van de beroepsbevolking, terwijl het jaargemiddelde uiteindelijk uitkwam op 6,0% (2015: 6,9%). De sterkere werkloosheidsdaling heeft echter niet te maken met een hoger-dan-verwachte economische groei. Het BBP nam vorig jaar toe met 2,1%. Dat cijfer ligt netjes in het midden van de bandbreedte van de ramingen bij het begin van het jaar (1,7% tot 2,5%). Uit de volgende grafiek valt op te maken dat de werkloosheid in de loop van vorig jaar sterker is gedaald dan in 2015.¹

---

¹ -94.000 in 2016 tegen -54.000 in 2015 (vergelijking december-december).

Werkloosheid gedaald

Bron: Thomson Reuters Datastream

Vraag én aanbod bepalen verandering van de werkloosheid

Wat is nu de verklaring voor de sterkere daling van de werkloosheid? Voordat we hierop ingaan eerst even een toelichting bij het begrip 'werkloos'. Volgens de gangbare (internationale) definitie ben je werkloos als je geen (betaald) werk hebt, maar wel onlangs actief naar werk hebt gezocht én daarvoor direct beschikbaar bent. Samen met de personen die werk hebben, vormen de werklozen de beroepsbevolking.² Daarnaast is er een groep die 'aan de zijlijn' staat: de 'niet-beroepsbevolking'. Om uiteenlopende redenen doen ze niet mee: bijvoorbeeld vanwege de zorg voor het gezin, omdat ze een opleiding volgen, arbeidsongeschikt zijn, met pensioen zijn, of omdat ze denken dat het niet zal lukken om een baan te vinden ('ontmoedigden').

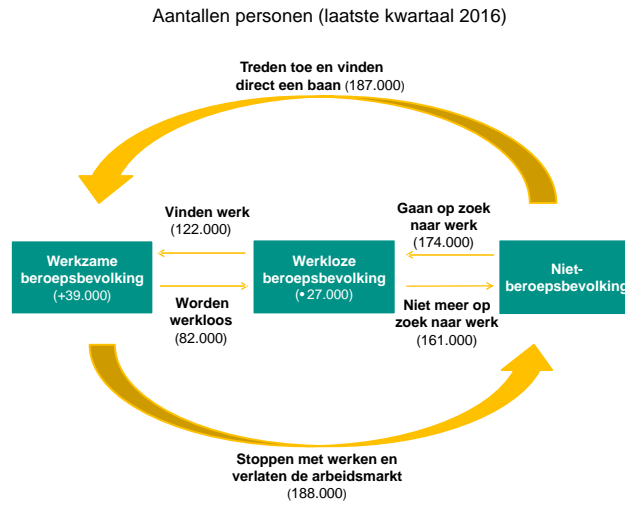
Veranderingen in de werkloosheid hebben te maken met de vraag naar en het aanbod van arbeid. Aan de ene kant hebben werkgevers arbeidskrachten nodig (vraag), en aan de andere kant staan de mensen die proberen aan werk te komen (aanbod).

De werkloosheid is gedaald. Dat is de resultante van verschillende omvangrijke stromen op de arbeidsmarkt. We verduidelijken dit met de cijfers over het laatste kwartaal van vorig jaar. In de loop van dat kwartaal is het aantal werklozen per saldo met 27.000 personen gedaald. De grafiek laat die stromen zien. Zo daalt de werkloosheid doordat werklozen een baan vinden. Dat waren er in de laatste maanden van 2016 122.000. Maar doordat er ook mensen zijn die hun baan kwijtraken, neemt de werkloosheid juist toe (82.000). De werkloosheid neemt ook toe als mensen die aan de zijlijn staan (de niet-beroepsbevolking), proberen een baan te vinden maar daar nog niet in slagen (174.000). Daarentegen wordt de werkloosheid gedrukt als mensen besluiten niet langer te zoeken of niet meer beschikbaar zijn (161.000). Duidelijk is dat een beperkte verandering in slechts een van deze stromen een relatief groot effect heeft op de daling van de werkloosheid.

² Het gaat bij de beroepsbevolking om personen van 15 tot 75 jaar die wonen in Nederland (werkzame en werkloze beroepsbevolking). De overige personen in deze leeftijdsgroep (excl. personen in een instelling) vormen de 'niet-beroepsbevolking'.

Het aantal banen in Nederland is groter dan het aantal personen in de werkzame beroepsbevolking. Er zijn namelijk ook personen die in Nederland werken maar in het buitenland wonen. Het omgekeerde komt uiteraard ook voor, maar dat zijn er veel minder. Verder is het aantal banen groter omdat daarin ook een raming voor zwartwerk is meegenomen.

Stromen op de arbeidsmarkt

Bron: CBS, bewerking ABN AMRO. De cijfers hebben betrekking op stromen of mutaties (werklozen, werkenden) in het laatste kwartaal van 2016.

Daarnaast zijn er personen die gaan zoeken en meteen een baan vinden (187.000), en aan de andere kant werkenden die (moeten) stoppen (188.000). De verschillende stromen op de arbeidsmarkt zijn dus veel omvangrijker dan je zou denken als je alleen naar daling van het aantal werklozen kijkt.

Flinke stijging werkgelegenheid in 2016

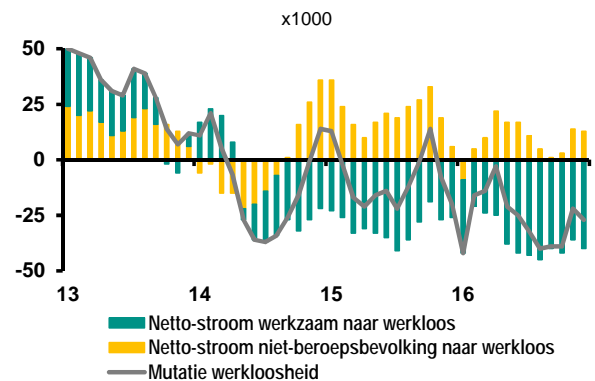
De economie groeide vorig jaar opnieuw met zo'n 2%. Daardoor nam ook de werkgelegenheid verder toe. In heel 2016 is het aantal werkenden toegenomen met gemiddeld 109.000 (+1,3%), terwijl het aantal werklozen afnam met gemiddeld 75.000. Daaruit blijkt dat er per saldo meer mensen zijn toegetreden tot de arbeidsmarkt.

Minder baanverlies ...

Bron: CBS

... is belangrijkste oorzaak daling werkloosheid

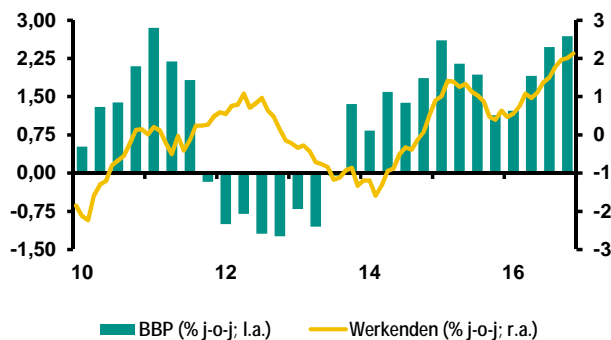

Groene staven tonen saldo van lijnen in linker grafiek.

Bron: CBS

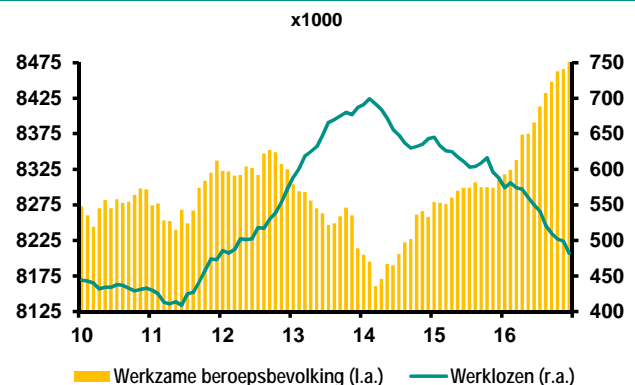
De werkloosheid kon vooral dalen doordat vorig jaar steeds minder mensen hun baan kwijtraakten. Het aantal werklozen dat werk vond, is niet verder gestegen (linker grafiek).

Economische groei zorgde voor meer werkenden ...

Bron: Thomson Reuters Datastream

... en minder werklozen

Bron: Thomson Reuters Datastream

Het aantal werkenden is vorig jaar meer gestegen dan in 2015 (gemiddeld 109.000 tegen 80.000). Een sterkere daling van de werkloosheid lijkt dus logisch. De voorspellers hadden een geringere afname voorzien. Dat kwam door een te lage schatting van de werkgelegenheids groei. Een andere oorzaak was een te hoge taxatie van het aantal mensen dat zou toetreden tot de arbeidsmarkt - de toename van het 'arbeidsaanbod'.

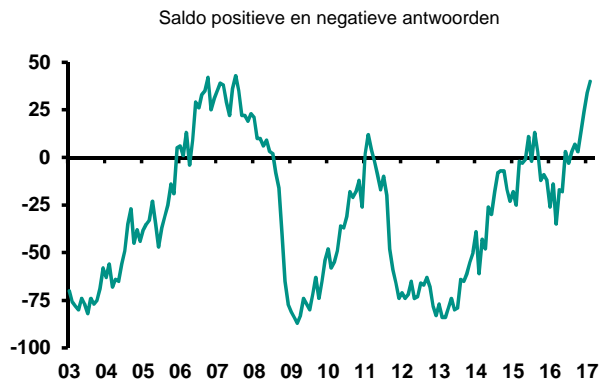
In tijden dat het met de economie niet goed gaat, besluiten minder mensen werk te (blijven) zoeken. Ze denken namelijk geen kans te maken ('ontmoedigingseffect'). Maar als de economie de weg weer omhoog heeft gevonden, verandert dat. Niet alle werkzoekers zullen echter ook meteen een baan vinden – en worden dan als 'werkloos' geteld. Het aantal nieuwe zoekers blijkt lager te zijn uitgevallen dan een jaar geleden werd verwacht. Ook daardoor is de werkloosheid meer afgenomen dan verwacht.

Aantal ontmoedigden daalt sinds begin 2016 weer – verdere afname in 2017

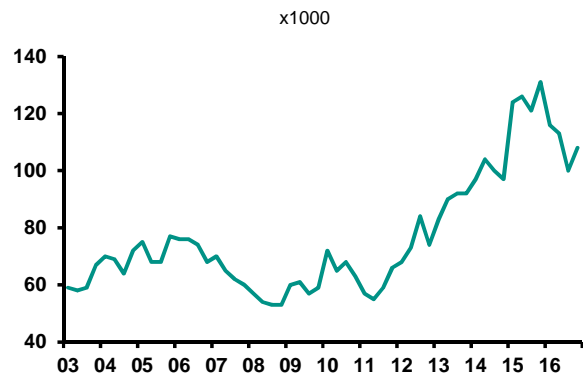
In de periode 2011-2015 is het aantal ontmoedigden met onderbrekingen sterk toegenomen (zie rechter grafiek volgende blz.). Kennelijk was het vertrouwen in het verdere herstel van de arbeidsmarkt niet zo groot. Daarmee lijkt de ontwikkeling van het aantal ontmoedigden de conjunctuur toch wat minder te volgen dan soms wordt gedacht. Het vertrouwen van de consument dat de werkloosheid weer zou gaan dalen, begon echter in 2013 al te verbeteren. Maar het duurde nog een tijdje voordat het aantal optimisten groter was dan het aantal pessimisten. Mogelijk dat pas bij zo'n omslag de ontmoedigden weer denken kans op werk te maken.

Vanaf begin 2016 zien we eindelijk een daling van het aantal ontmoedigden. Maar die daling was nog wel kleiner dan de stijging gedurende 2015. In het laatste kwartaal van 2016 was het aantal ontmoedigden (108.000) nog altijd bijna tweemaal zo groot als in 2008, vóór de Grote Recessie. Maar de daling is begonnen en er is ruimte voor een forsere verdere afname. Mede daarom zal het aanbod van arbeid dit jaar waarschijnlijk meer toenemen dan in 2016³: met ruwweg 25.000 tot 35.000 méér dan in 2016.

³ Het arbeidsaanbod neemt uiteraard niet alleen maar toe door een afname van het aantal ontmoedigden. Het kan - bijvoorbeeld - ook toenemen door schoolverlaters. Stel dat sommige jongeren enkele jaren geleden voor een vervolgstudie hebben gekozen omdat ze toen dachten nog geen werk te kunnen vinden. Als zij nu als 'verlate' schoolverlaters alsnog toetreden tot de arbeidsmarkt tezamen met de 'gewone' schoolverlaters, dan zal het arbeidsaanbod tijdelijk extra toenemen.

Meer vertrouwen in afname werkloosheid

Bron: CBS

Eindelijk weer daling aantal 'ontmoedigden'

Bron: CBS

Aantal werkenden zal meer toenemen dan in 2016

Maar hoe zit het met de *vraag* naar arbeidskrachten – met de toename van het aantal werkenden? Gemiddeld nam het aantal werkzame personen vorig jaar toe met 109.000 (+1,3%).⁴ In *de loop van* het jaar (tussen december 2015 en december 2016) nam het aantal werkenden zelfs met 180.000 toe. We gaan er niet van uit dat die groei in 2017 zó groot zal blijven.⁵ Maar met een economische groei die mogelijk wat hoger uitvalt dan vorig jaar, denken wij dat de gemiddelde stijging van het aantal werkenden hoger zal zijn dan in 2016 (ongeveer 15.000 tot 35.000 méér).

De aanhoudende groei van het aantal vacatures wijst ook in de richting van een verdere groei van de werkgelegenheid, evenals de stijging van de indicator voor de werkgelegenheid van de inkoopmanagersindex voor de industrie (PMI). Ten slotte laat de 'Conjunctuurenquête Nederland' zien dat in het eerste kwartaal per saldo 10% van het bedrijfsleven denkt meer personeel te gaan aantrekken.

Werkloosheid daalt ongeveer even sterk als in 2016, maar minder in 2018

Omdat, zoals gezegd, de toename van het aanbod van arbeid ook hoger uitvalt, verwachten we dat de daling van het aantal werklozen dit jaar gemiddeld ongeveer even groot zal zijn als vorig jaar. Dus ongeveer 75.000. De werkloosheid komt dan uit op 5,1% van de beroepsbevolking (van 6,0% in 2015).

Voor 2018 voorzien we dat de economische groei weer wat terugvalt. Daardoor zal waarschijnlijk ook de stijging van het aantal werkenden wat lager uitvallen. Dat verwachten we echter (nog) niet voor het arbeidsaanbod. Nu de mogelijkheden voor werk zo zijn verbeterd, kan het aantal 'nieuwelingen' op de arbeidsmarkt zelfs nog wat meer toenemen dan in 2017. Gevolg is dan dat de werkloosheid beduidend minder daalt dan in 2017 en naar verwachting uitkomt op 4,9%.

⁴ Het gemiddelde aantal werkzame personen in (de twaalf maanden van) 2016 wordt vergeleken met het gemiddelde aantal van 2015.

⁵ De stijging van eind 2016 is bijna vergelijkbaar met die van 2008 in de periode dat de economie (in 2007) nog met ruim 3% groeide.

Kerncijfers Nederlandse economie

	2015	2016	2017	2018
	% mutaties			
BBP	2,0	2,1	2,4	1,9
Particuliere consumptie	1,8	1,7	2,1	1,6
Overheidsconsumptie	0,2	0,8	1,1	1,3
Investerings	9,9	4,8	3,0	3,0
Uitvoer	5,0	3,5	4,1	4,2
Invoer	5,8	3,7	4,5	4,5
Consumentenprijzen (CPI)	0,6	0,3	1,6	1,6
Consumentenprijzen (HICP)	0,2	0,1	1,1	1,6
Lonen part. sector	1,2	1,7	1,8	2,0
	Niveaus			
Werkloosheid (% beroepsbevolking; gem.)	6,9	6,0	5,1	4,9
Lopende rekening (% BBP)	8,7	7,3	7,2	7,1
Saldo overheid (% BBP)	-1,9	-0,4	-0,1	0,1

Herziene cijfers zijn gecursiveerd.

Ramingen: ABN AMRO Economisch Bureau

Lees meer over het Economisch Bureau op: <https://insights.abnamro.nl/category/economie/>

Dit document is samengesteld door ABN AMRO. Het heeft uitsluitend als doel om financiële en algemene informatie te verstrekken over de economie en sectoren. ABN AMRO behoudt zich alle rechten voor met betrekking tot de informatie in het document en het document wordt uitsluitend aan u verstrekt voor uw informatie. Het is niet toegestaan dit document (geheel of deels) te kopiëren, distribueren, door te geven aan een derde of om het voor enig ander doel te gebruiken dan hier boven bedoeld. Dit document is informatief bedoeld en vormt geen aanbieding van effecten aan het publiek, of een uitnodiging om een aanbod te doen.

U mag niet om welke reden dan ook vertrouwen op de informatie, meningen, beramingen, en aannames in dit document noch dat het compleet, accuraat of juist is. Er wordt geen garantie gegeven, uitdrukkelijk of stilzwijgend, door of uit naam van ABN AMRO, haar directeuren, functionarissen, vertegenwoordigers, gelieerde partijen, groepsmaatschappijen of werknemers met betrekking tot de juistheid of volledigheid van de informatie in dit document, en geen enkele aansprakelijkheid wordt geaccepteerd voor enig verlies als direct of indirect gevolg van het gebruik van deze informatie. De opvattingen en meningen opgenomen hierin kunnen op enig moment aan verandering onderhevig zijn en ABN AMRO heeft geen enkele verplichting om de informatie in dit document na de datum hiervan te herzien.

Voordat u in enig product van ABN AMRO investeert, dient u zich te informeren over de verschillende financiële en andere risico's, alsmede mogelijke beperkingen voor u en uw investeringen als gevolg van toepasselijke wetgeving en regels. Indien u, na lezing van dit document, overweegt een investering te doen in een product, raadt ABN AMRO aan om een dergelijke investering met uw relatiemanager of persoonlijke adviseur te bespreken om nader te bezien of het relevante product – met inachtneming van alle mogelijke risico's – past bij uw investeringen. De waarde van beleggingen kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garanties voor de toekomst. ABN AMRO behoudt zich het recht voor wijzigingen in dit materiaal aan te brengen.

Alle rechten voorbehouden.